

Мовчан І. С.

студентка 3 курсу факультету адвокатури та антикорупційної діяльності Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: *к.ю.н., доцент кафедри цивільного процесу
Притуляк В. М.*

ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

В 2017 році Президентом України було прийнято Закон № 6232, яким було внесено зміни в цивільне законодавство України та додано до принципів цивільного судочинства принцип верховенства права. Основоположний принцип верховенства права зображується, як один із фундаментальних та непорушних ідеалів сучасної демократії, якого мають дотримуватися усі без винятку інституції громадянського суспільства.

Дане питання досліджували такі науковці, як П. П. Андрушко, В. В. Антипов, В. І. Антипов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. М. Бурдін, О. С. Володавська, В. К. Гришук, С. Ф. Денисов, Т. А. Денисова та інші.

Метою написання є здійснення дослідження принципу верховенства права у цивільному судочинстві.

У цивільному законодавстві принцип верховенства права передбачає встановлення обов'язку суду здійснювати тлумачення законодавства, враховуючи пріоритетність прав людини під час вирішення судової справи. Здійснювати трактування цивільного законодавства можливо виключно на справедливому обмеженні прав людини. У разі недотримання принципу верховенства права в суспільстві може настати свавілля та мітинги. Але державні та судові органи не можуть діяти свавільно, оскільки мають певні обмеження в праві та законі.

Верховенство права передбачає, що людина та її права є найвищою цінністю, за своїм характером передбачає спрямування діяльності держави та судових органів на захист прав людини. Цей принцип зобов'язує суд при вирішенні справи давати таке тлумачення закону чи іншому правовому акту, яке б утверджувало права людини [3, с. 15].

Завданням дальшого розвитку правосуддя є реальне утвердження верховенства права у суспільстві і забезпечення кожному права

на справедливий судовий розгляд у незалежному та неупередженому суді. Подальший розвиток правосуддя в нашій державі передбачає спрямування та закріплення принципу верховенства права в цивільному судочинстві. Для цього необхідно забезпечити доступність правосуддя кожному жителю держави, та судовий процес, який характеризується справедливістю, незалежністю та професійністю представників судової влади.

Верховенство права за своїм змістом передбачає приведення цивільного законодавства до вимог та положень міжнародного законодавства. Також даний принцип здійснює забезпечення права кожного громадянина на справедливий доступ до суду та вирішення цивільного спору.

Запровадження принципу верховенства права прямо пов'язане з особливим статусом судової влади як професійного та колегіального арбітра з питань права, уповноваженого приймати остаточні правові рішення насамперед щодо захисту прав і свобод людини. Адже згідно з одним із класичних постулатів юриспруденції, правом може вважатися лише те, що може бути захищене у суді. Тому верховенство права покликане бути певним стандартом не лише законодавчої діяльності, а й ухвалення судових рішень [1, 33].

На думку юридичного дослідника С. Шевчука принцип верховенства права передбачає дотримання юридичного стандарту ухвалення судового рішення, що за своїм змістом засвідчує неупередженість правосуддя та намагання суддів поновити справедливість ухваленням рішення [2, 12].

Крім того, сучасний рівень професіоналізму судової практики, який має формуватися під впливом ідеї, принципу верховенства права, безперечно, передбачає виведення стану правореалізації на рівень розмежування судового тлумачення позитивного та природного права [2, с. 93].

Отже, підводячи підсумки, можна зробити висновок, що принцип верховенства права в цивільному законодавстві на сьогоднішній день визначається, як стандарт судового правотлумачення і правозастосування. Застосовується представниками судових органів під час цивільного судочинства з метою дотримання та забезпечення справедливого судового розгляду та підвищення ефективності цивільного судочинства. В цей же час його складові мають відповідати вимога практики ЄСПЛ, що в свою чергу дасть змогу зробити певні висно-

вки щодо особливостей дії принципу верховенства права в цивільному судочинстві.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільне право України (Загальна частина) : навчально-методичний посібник. Полтава : ППЕП, 2020. 199 с.
2. Цивільне право України: нові виклики і перспективи розвитку : матеріали XVIII міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 98-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В. П. Маслова (Харків, 28 лют. 2020 р.). Харків : Право, 2020. 480 с.
3. Цивільний процес: підручник / за заг. ред. Р. М. Мінченко, І. В. Андронов та ін. 2-е вид., переробл. і доповн. Київ: Інститут законодавства Верховної Ради, 2016. 756 с.
4. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч.; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022, 356 с.

Маглакелідзе Георгій Гелайович,

*студент 4 курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри цивільного процесу
Полюк Ю. І.*

ОГЛЯД СУДОВОЇ ПРАКТИКИ У СПРАВАХ ПРО УСИНОВЛЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Розглядаючи юридичну складову процедури усиновлення необхідно відзначити, що Указом Президента України № 64/2022 з 24.02.2022 року в Україні введено воєнний стан через вторгнення військ Російської Федерації. Правовий режим воєнного стану вносить свої корективи й в цивільне судочинство, зокрема процедура усиновлення не призупинена, але зазнавала обмежень з абсолютно об'єктивних причин – неможливості здійснення своїх повноважень органами уповноваженими на забезпечення провадження діяльності з усиновлення через активні бойові дії та тимчасову окупацію окремих територій України.

Так, питання щодо усиновлення було частково роз'яснене Міністерством соціальної політики України 13 березня 2022 року, зокрема